

BOSNA I HERCEGOVINA
БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
BOSNIA AND HERZEGOVINA

URED ZA REVIZIJU FINANSIJSKOG POSLOVANJA INSTITUCIJA BiH
URED ZA REVIZIJU FINANSIJSKOG POSLOVANJA INSTITUCIJA BiH
КАНЦЕЛАРИЈА ЗА РЕВИЗИЈУ ФИНАНСИЈСКОГ ПОСЛОВАЊА ИНСТИТУЦИЈА БиХ
AUDIT OFFICE OF THE INSTITUTIONS OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

Musala 9, 71 000 Sarajevo, Tel/Fax: ++ 387 (0) 33 26 47 40, www.revizija.gov.ba, e-mail: saibih@bih.net.ba

Broj: 01 – 400 – 335 /MB/03

**IZVJEŠTAJ O REVIZIJI
AGENCIJE ZA STATISTIKU BOSNE I HERCEGOVINE
ZA 2002. GODINU**

Sarajevo, juli 2002. godine

SADRŽAJ

1.	MIŠLJENJE REVIZORA	3
2.	NALAZI REVIZIJE I PREPORUKE	4
2.1.	Sistem internih kontrola	4
2.1.2.	Pravila i procedure trošenja	5
2.1.2.	Razdvajanje dužnosti	5
2.1.5.	Informacioni sistem	5
2.2.	Planiranje i izvršenje budžeta	6
2.3.	Financijsko – računovodstveno poslovanje	6
2.3.1.	Tekući izdaci	6
2.3.2.	Kapitalni izdaci	7
2.3.3.	Popis – Inventura	7
3.	OSVRT NA PREPORUKE REVIZIJE IZ 2001. GODINE	7
4.	REZIME	8

1. MIŠLJENJE REVIZORA

- 1.1. Ured za reviziju finansijskog poslovanja institucija Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ured za reviziju) izvršio je reviziju finansijskih izvještaja i finansijskog poslovanja **Agencije za statistiku Bosne i Hercegovine** (u daljnjem tekstu: Agencija) za 2002. godinu.

Na osnovu odredbi Zakona o reviziji finansijskog poslovanja institucija Bosne i Hercegovine ('Službeni glasnik BiH', br. 17/99), izvršena je revizija u dva perioda: od 26.11. do 30.11.2002. godine prethodna revizija i od 19.05. do 23.05.2003. godine završna revizija.

U nadležnosti je Ureda za reviziju, shodno opšteprihvaćenim revizijskim standardima (standardi Međunarodne organizacije vrhovnih revizijskih institucija – INTOSAI, objavljenim u 'Službenom glasniku BiH', br. 05/01) izvršiti reviziju finansijskih izvještaja s ciljem procjenjivanja da li su ona predstavljena na fer i istinit način.

Odgovornost za finansijske izvještaje snosi rukovodstvo Agencije, a odgovornost Ureda za reviziju se svodi na izražavanje mišljenja o tim izvještajima na osnovu provedene revizije.

Shodno Zakonu o reviziji (član 13., stav 4.), pri izvještavanju o javnim računima naša je obveza izvijestiti:

- da li su računi sastavljeni u skladu sa važećom zakonskom regulativom;
 - da li godišnji izvještaji odražavaju tačan i istinit prikaz poslovanja tokom godine i stanja na kraju godine;
 - ekonomičnosti, efikasnosti i efektivnosti kojom su institucije koristile javna sredstva u obavljanju svojih funkcija.
- 1.2. Revizija je bila planirana i izvedena s ciljem postizanja razumnih osnova za procjenu da li finansijski izvještaji predstavljaju stanja fer i istinito. Stoga je revizija ispitivala uzorke značajnih transakcija i odluka menadžmenta Agencije. Revizijom je obuhvaćena primjena zakonskih i drugih propisa, organizacija, te finansijsko-računovodstveno poslovanje Agencije.

Smatramo da revizija koju smo obavili pruža razumnu osnovu za naše mišljenje.

Za revidirane finansijske izvještaje i finansijsko poslovanje Agencije za 2002. godinu, izražavamo mišljenje sa rezervom iz sljedećih razloga:

- **nisu usvojena pravila i kriteriji kojima se regulišu visina i kontrola određenih troškova, kao pisane procedure kojima se postiže ekonomičnost i efikasnost u trošenju javnog novca;**
- **Agencija nije u svim slučajevima postupala saglasno pravilima koja regulišu nabavke roba i usluga i ustupanja radova;**
- **nedovoljno organizovan informacioni sistem.**

2. NALAZI REVIZIJE I PREPORUKE

2.1. Sistem internih kontrola

Revizija je uočila da u Agenciji nema u dovoljnoj mjeri razrađen i precizno definisan sistem internih kontrola rukovodstva, kao skup postupaka i mjera koje osiguravaju tačnost i pravilnost evidentiranja finansijskih transakcija, njihovu punu usklađenost sa zakonima i podzakonskim aktima, kao i zaštitu imovine, što ima značajnog uticaja na upravljanje i kontrolu trošenja javnog novca namijenjenog za tačno određene svrhe.

Tokom obavljanja revizije uočeno je da Agencija nije uspostavila odgovarajuće sisteme i usvojila metodologiju prikupljanja i distribuiranja statističkih informacija. Obzirom da je funkcija statistike ključna za cjelokupnu administraciju, smatramo da se ovim funkcionalnim problemima mora posvetiti maksimalna pažnja i dati ultimativni prioritet.

Ured za reviziju preporučuje Agenciji da bez odlaganja uspostavi kvalitetan i efikasan sistem internih kontrola, koji bi djelovao preventivno i otklonio moguće nepravilnosti i nezakonitosti u radu Agencije.

Takođe preporučujemo preduzimanje sistemskih mjera za uspostavu neophodnih funkcija za rad Agencije kako bi odgovorila potrebi razvoja i reformi u BiH.

2.1.1. Pravila i procedure potrošnje

Revizijom je utvrđeno da Agencija nema utvrđena interna pravila kojima se regulišu troškovi koji se odnose korištenje službenih vozila, nabavke materijala i usluga, korištenja reprezentacije i drugo.

Ured za reviziju preporučuje Agenciji da bez odlaganja donese interna pravila kojima se jasno regulišu kriteriji i procedure nastanka i kontrole pojedinih troškova, čime se postiže veća ekonomičnost i efikasnost poslovanja.

2.1.2. Razdvajanje dužnosti

Ustanovljeno je da rukovanje i evidentiranje blagajne, popunjavanje naloga za unos u ISFU i ostale računovodstvene poslove, tj. koordinaciju sa Ministarstvom za trezor i koordinaciju sa knjigovođom (angažovan po ugovoru o djelu) obavlja ista osoba – upravno administrativni tehničar Agencije, iako funkcije rukovanja blagajnom i knjigovodstvenog evidentiranja iste, trebaju biti odvojene.

Ured za reviziju preporučuje Agenciji da izvrši razdvajanje zaduženja rukovanja blagajnom i knjiženja blagajne u okviru postojećih zaposlenih.

2.1.3. Informacioni sistem

U Agenciji je postavljena LAN (lokalna mreža) sa serverom, mrežnim printerom i radnim stanicama. Na kompjuterima je instaliran OS (operativni sistem) Windows NT4 i Back Office za koje imaju adekvatnu licencu.

Administrativna i organizaciona kontrola

Agencija je u sklopu PHARE projekta uključena u proces kreiranja jedinstvenog informacionog sistema zajedno sa entitetskim Agencijama za statistiku. U sklopu tog projekta je razvijena jedinstvena IT strategija koja podrazumijeva međusobno povezivanje Agencija i omogućavanje razmjene podataka.

Obzirom na zavisnost Agencije od informacionog sistema, nepostojanje vlastitog plana razvoja informacionog sistema može dovesti do neadekvatnog razvoja sistema, te nabavke nepotrebne opreme.

Ured za reviziju predlaže rukovodstvu Agencije da donese i usvoji svoj informatički plan razvoja, te shodno tome vodi upravljanje i razvoj informacionog sistema.

Sigurnost informacionog sistema

Menadžment je od strane EU dobio smjernice za interna pravila koja se tiču sigurnosti informacionog sistema. Međutim ta pravila nisu razrađena niti distribuirana korisnicima, te se u praksi i ne primjenjuju. To bi moglo negativno uticati na cjelokupnu sigurnost informacionog sistema i podataka s kojim agencija radi.

Agencija treba da propiše interna pravila o zaštiti i kontroli podataka, te da ih distribuira svim korisnicima informacionog sistema.

Konekcija na Internet je uspostavljena pomoću više modema, što s obzirom da su kompjuteri povezani u lokalnu mrežu ne predstavlja najbolje rješenje, jer ne postoji adekvatna zaštita od neautorizovanog pristupa u mrežu, kao ni zaštita od virusa za koje ne posjeduju adekvatne antivirusne softvere.

Neophodno je uspostaviti adekvatno povezivanje na Internet, prilikom čega treba voditi računa o sigurnosti cjelokupnog sistema.

2.2. Planiranje i izvršenje budžeta

Odobreni budžet Agencije za 2002. godinu iznosio je 431.141 KM. Ukupan budžet sa tekućom rezervom iznosio je 435.920 KM. Preraspodjelom budžeta prema odobrenju Vijeća ministara je smanjenje na platama zaposlenih u iznosu od 12.000 KM, a povećanje na troškovima za nabavke materijala u iznosu od 5.000 KM i ugovorenim uslugama u iznosu od 7.000 KM. U istom periodu ostvareni su rashodi u iznosu od

328.690 KM, što je za 107.230 KM manje od planiranih, ili što predstavlja 75,40% od plana.

Analizom planiranih i ostvarenih sredstava utvrdili smo da Agencija nije kvalitetno izvršila planiranje budžetskih stavki, što pokazuju preraspodjele ostvarene unutar pojedinih budžetskih stavki i neiskorišten značajan iznos budžetskih sredstava.

PREGLED IZVRŠENJA BUDŽETA U 2002. GODINI

Red broj	Vrsta Rashoda	Odobreno budžetom za 2002. godinu	Restrukturirani budžet za 2002. godinu	Tekuća rezerva budžeta 2002 god.	Ukupno budžet za 2002 godinu	Izvršenje budžeta za 2002. godinu	Odstupanje (6-7)	Indeks (7/6)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
I	Tekući izdaci	421.410		4.510	425.920	319.027	106.893	74,90
1.	Plate zaposlenih	280.368	-12.000	0	268.368	199.278	69.090	74,26
2.	Naknade troškova zaposl.	58.872	0	4.510	63.382	55.671	7.711	87,83
3.	Izdaci za materijal i usl.	63.855	0	0	68.855	40.493	28.362	58,81
3.1.	Putni troškovi	10.000		0	10.000	3.591	6.409	35,91
3.2.	Izdaci za energiju	-	0	0	0	0	0	
3.3.	Izdaci za PTT i kom. Usl.	21.600	0	0	21.600	15.029	6.571	69,58
3.4.	Nabavka materijala	24.000	+5.000	0	29.000	19.035	9.965	65,64
3.5.	Izdaci za gorivo	6.255	0	0	6.255	1.727	4.529	27,60
3.6.	Troškovi zakupa	0	0	0	0	0	0	
3.7.	Izdaci za tekuće održav.	2.000	0	0	2.000	1.111	889	55,56
4.	Izdaci za osig. i bank. usl.	693	0	0	693	357	336	51,49
5.	Ugovorene usluge	17.622	+7.000	0	24.622	23.228	1.394	94,34
II	Tekući grantovi	0	0	0	0	0	0	
III	Kapitalni izdaci	10.000	0	0	10.000	9.679	321	96,79
IV	Programi posebne namjene	0	0	0	0	0	0	
V	UKUPNO (I-IV):	431.410	0	4.510	435.920	328.706	107.214	75,41
	Broj zaposlenih:	12				12	0	100,00

Ured za reviziju preporučuje Agenciji da planiranju i izvršenju budžeta ubuduće posveti više pažnje uzimajući u obzir ciljeve i zadatke koje treba da ostvari u tekućem periodu.

2.3. Finansijsko – računovodstveno poslovanje

Revidirali smo finansijske izvještaje Agencije sa posebnim težištem na: tekuće izdatke, kapitalne izdatke, popis i donacije.

2.3.1. Tekući izdaci

Tekući izdaci ostvareni su u ukupnom iznosu od 421.410 KM. Uočene su određene nepravilnosti koje mogu imati uticaja na ekonomičnost i efikasnost trošenja javnog novca. Navedeno se u najvećoj mjeri odnosi na sljedeće:

- u pojedinim slučajevima troškovi nisu razvrstani i knjiženi na odgovarajuće konto npr. računi za kancelarijski materijal, tonere i obrasce knjiženi na konto izdaci za

obrasce i materijal. Isto je uočeno kod naknada za korištenje vlastitog vozila u službene svrhe.

- procedure koje definišu nabavke materijala roba i usluga nisu poštovane prilikom nabavke kancelarijskog materijala u iznosu od 15.650 KM. Za odabir dobavljača «Roll commerce» ne postoji zapisnik komisije pa revizija nije mogla utvrditi način vrednovanja ponuda i odabira najpovoljnijeg ponuđača.

Ured za reviziju skreće pažnju rukovodstvu Agencije da pojača kontrole knjiženja u skladu sa propisanim kontnim planom u cilju jasnog i tačnog finansijskog izvještavanja. Takođe, Agencija je dužna poštovati i provoditi propise koji regulišu oblast nabavki roba i usluga kako bi osigurala tržišnu jednakopravnost.

2.3.2. Kapitalni izdaci

Agencija prilikom kapitalnih nabavki, računarska oprema, u iznosu od 9.679 KM nije postupala saglasno zakonskim propisima koji regulišu ovu oblast (nije izvršen odabir najpovoljnijeg ponuđača).

Agencija je obavezna da sve nabavke kapitalnih sredstava provodi u skladu sa propisima koji regulišu ovu oblast kako bi se osigurala transparentnost nabavki i obezbijedio odabir najpovoljnije ponude.

2.3.3. Popis - inventura

Agencija je izvršila popis sredstava i izvora sredstava za 2002. godinu. Međutim, uvidom u dokumentaciju o popisu ustanovili smo da nisu sačinila pisana uputstva za pripreme radnje koje prethode popisu i da nije sačinjen plan aktivnosti popisa.

Ured za reviziju preporučuje da se ubuduće popisu sredstava i izvora sredstava posveti više pažnje, posebno kod aktivnosti vezanih za pripremu popisa, kako to nalažu Pravilnik o popisu i računovodstveni standardi.

4. OSVRT NA PREPORUKE REVIZIJE ZA 2001. GODINU

Ured za reviziju izvršio je reviziju poslovanja Agencije za 2001. godinu o čemu je sastavljen Izvještaj o reviziji. Osvrtom na preporuke revizije, date u navedenom Izvještaju, utvrđeno je da Agencija nije preduzela sve aktivnosti na otklanjanju konstatovanih nedostataka, i to:

Realizirane preporuke:

- Agencija je prešla na isplatu plata preko tekućih računa;

Aktivnosti koje su u toku:

- raspisan je konkurs za izbor direktora Agencije;

Preporuke koje nisu izvršene:

- Agencija nije donijela interna pravila i procedure za pojedine kategorije troškova (osim pojedinačnih odluka);
- Agencija nije u svim slučajevima postupala u skladu sa propisima koji definišu javne nabavke.

4. REZIME

Ured za reviziju izvršio je reviziju finansijskog poslovanja i finansijskih izvještaja Agencije za 2002. godinu na osnovu Zakona o reviziji finansijskog poslovanja institucija Bosne i Hercegovine, u skladu sa INTOSAI standardima, uvažavajući opšte uslove okruženja u kojem je poslovala. Učili smo određeni broj nedostataka u dijelu koji se odnosi na sistem internih kontrola menadžmenta. Posebno ističemo nepostojanje rukovodstva sa jasnim ovlaštenjima i odgovornostima.

Određena pravila i kriterije kojima se regulišu visina, evidentiranje i kontrola određenih troškova nisu donesena i usvojena kao pisane procedure kojima se postiže veća ekonomičnost i efikasnost u trošenju javnog novca (tačka 2.1.2);

Kontrolom IT sistema je utvrđeno da se nisu pravile rezervne kopije podataka što može dovesti do gubljenja bitnih informacija koje se tiču rada Agencije (tačka 2.1.3);

Takođe je utvrđeno da Agencija nije u svim slučajevima postupila shodno zakonskim propisima koji definišu nabavke roba i usluga i ustupanje radova (tačka 2.3.1);

Revizioni tim visoko cijeni asistenciju koju ste nam osigurali tijekom revizije i koja je bila od velike pomoći.

Reviziju izvršili i izvještaj sačinili:

1. Munevera Baftić, viši revizor _____
2. Danijel Čolo, pomoćni revizor _____
3. Elvedin Grabovica, IT revizor _____

Sarajevo, April 2003. godine

Izvještaj uručen Agenciji:

M.P.

Datum:

Potvrda prijema:

M.P.